

*** การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
ในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**

ธนาภรณ์ มาเรียน^{1*} จารุวรรณ แก่นทรัพย์²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

*Corresponding author e-mail : thanaporn9239@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 2) หาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียน แม่ปะ-แม่กาษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 122 คน กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 132 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา มีแนวทาง ดังนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและร่วมตัดสินใจทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ควรให้โอกาสผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือของตนเองอย่างเต็มที่ สนับสนุน การทำงานด้วยความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ เปิดโอกาสในการพิจารณาเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้คณะครูในการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม ; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ; ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

* Received: 2025-05-24, Revised: 2025-07-11, Accepted: 2025-07-13

The Study on Participatory Management of School Administrators and Teachers in Student Support and Care System of Maepa – Maekasa School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 2

Thanaporn Ma-rean¹ Jaruwon Gansub²

¹Master of Education Program , Northern College,

² Lecturer, Faculty of Education , Northern College,

Corresponding Author's Email : thanaporn9239@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research are 1) study the state of participatory administration of school administrators and teachers in the student care and support system in the student care system and 2) find ways to develop participatory administration of school administrators and teachers in the student care system of Mae Pa-Mae Ka Sa School Group, Tak Primary Educational Service Area Office 2. The population used in this research was 10 school administrators, 122 teachers of Mae Pa-Mae Ka Sa School Group, Tak Primary Educational Service Area Office 2 in the 2024 academic year, and 9 experts. The research results found that 1) the state of participatory administration in the student care system of Mae Pa-Mae Ka Sa School Group, Tak Primary Educational Service Area Office 2, was at a high level overall. 2) The guidelines for developing participatory administration in the student care system of Mae Pa-Mae Ka Sa School Group are as follows: All relevant parties should be given opportunities to participate in setting objectives, goals, and jointly making decisions at every step of the operation. Stakeholders should be given opportunities to fully implement their own care systems. Support work with confidence in their knowledge and abilities. Provide opportunities to consider and select activities for the operation of the student care system. Build trust in teachers to perform important tasks and participate in evaluating the operation of the student care system.

Keywords : Participative Management; Student Care and Support System; School Administrators and Teachers

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่ง จะช่วยยกระดับความสามารถของประชากรในประเทศให้มีคุณภาพ ซึ่งการศึกษาในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เมื่อคนมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศชาติ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มุ่งพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมไปถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดไว้ว่า ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศด้านโอกาสทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาส่งผลให้ประชากรในวัยเรียน เด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษา ทั้งนี้ยังมีประชากรวัยเรียนได้เข้าเรียนไม่ครบทุกคนและ

มีปัญหาการออกกลางคัน จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาประชากรวัยเรียนให้สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ระบุว่า สถานศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพนักเรียน ด้วยงานหลัก 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนประชากรในวัยเรียนให้มีโอกาสเข้าเรียนและเรียนจนจบหลักสูตร โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน สำหรับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดูแลใส่ใจนักเรียนทุกคน ด้วยความรัก ความเมตตา ความเข้าใจ และ เอื้ออาทร อีกทั้งให้ความช่วยเหลือในการเชิงสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ตลอดจน การแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2562) ได้กำหนดนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น และครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานอื่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีระบบ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานอย่างชัดเจน โดยกำหนดแนวทางในการดำเนินการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนการคัดกรองนักเรียน โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเพื่อคัดแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มที่มีปัญหาหรือกลุ่มเสี่ยงเพื่อความสะดวกในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนมีการใช้เครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

นักเรียนในยุคปัจจุบันได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม จากการประมวลสถิติข้อมูลปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) การตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม 2) การนิยมประลองความเร็ว โดยมีพฤติกรรมการขับขี่และใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท และการยกพวกตีกัน 4) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรโดยไม่ป้องกันตนเอง และตั้งครรภ์ในวัยเรียน 5) การใช้สารเสพติด และสารอันตรายในกลุ่มเด็กและเยาวชน 6) การขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยม

ความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวที่ค่อนข้างเปราะบาง การติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ค่านิยมกับวัตถุมากกว่าด้านคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559)

จากการรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2566 (2566) พบว่า บริบทกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่ในสังกัด ส่วนมากเป็นพื้นที่ที่มีบริบทเป็นแนวภูเขา มีสภาพความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจ มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชนเผ่า ดังนั้นปัญหาที่พบ จึงพบว่ามียุวกะลาออกกลางคันจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 สาเหตุของนักเรียนที่ออกกลางคัน คือ ส่วนใหญ่มีปัญหาจากผลการเรียนที่ติด 0 ร มส จำนวนหลายวิชาเนื่องจากการติดเกมส์ และปัญหาเรื่องชู้สาว ในส่วนนักเรียนที่มีปัญหาจากครอบครัว มาจากฐานะครอบครัวยากจน หรือครอบครัวแตกแยก ซึ่งมีแนวทางในการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน ด้วยการติดตามและประสานงานกับผู้ปกครอง ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้าน และคอยติดตามนักเรียนให้กลับมาเข้าเรียน และใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญให้การช่วยเหลือ ซึ่งการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนี้ ยังไม่ครอบคลุม เนื่องจากมีข้อจำกัดในสภาพพื้นที่และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนยกระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมสามารถบริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้วิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่ภาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คนและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รวม 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 122 คน รวมทั้งสิ้น 132 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 , 2567 : 2)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple choices) ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่ภาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (1990; บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 122 คน รวมทั้งหมด 132 คน พร้อมกำหนดวัน เวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืน จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลับคืนจนครบ 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่ภาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive selection) มีดังนี้ 1) กลุ่มนักวิชาการ ที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีบัณฑิต และมีประสบการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและการพัฒนาการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบัณฑิต และมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน และ 3) กลุ่มผู้อำนวยการ

สถานศึกษา ที่มีผลงานดีเด่น มีคุณวุฒิการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา หรือรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และเครื่องบันทึกเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ตามประเด็นในการสัมภาษณ์ นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ล่วงหน้า ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยการจดบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์ และบันทึกเสียง จนครบทั้ง 9 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปเป็นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.73 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.27 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.09 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีอายุไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.21 และมีอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.40 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.30 และระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 44.70 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.55 มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.79 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.51 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 16 ปีหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 15.15

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาพรวม

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน	สภาพการปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน	4.37	0.56	มาก
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.40	0.54	มาก
3	ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน	4.35	0.55	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.34	0.61	มาก
5	ด้านการไว้วางใจกัน	4.36	0.59	มาก
6	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.33	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย		4.36	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า รวมเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.54$) ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.56$) ด้านการไว้วางใจกัน ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.59$) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.55$) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.61$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.53$)

2. ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทุกขั้นตอนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกขั้นตอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันคิดหาวิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินผลของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ควรให้โอกาสผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือของตนเองอย่างเต็มที่ สนับสนุน การทำงาน ด้วยความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายกำหนดรูปแบบ ในการจัดกิจกรรมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถตัดสินใจในการดำเนินงานนั้นๆ ได้ และต้องเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากร ให้อิสระในการปฏิบัติงาน สร้างสรรค์ผลงานโดยไร้ความกดดัน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในสอดส่อง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อตัวนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกิดขึ้นทั้งในทางบวกและทางลบ เมื่อผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาควรยกย่อง ชมเชย และยอมรับเมื่อเกิดข้อผิดพลาดผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูยอมรับข้อผิดพลาด ข้อเสนอแนะ และผลของการดำเนินงานที่ผิดพลาดนั้นและช่วยกันแก้ปัญหา ปรับปรุงผล การปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2.5 ด้านการไว้วางใจกัน ควรมีความเชื่อมั่นไว้วางใจให้คณะครูปฏิบัติงานที่สำคัญ ควรไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน ควรเปิดโอกาสให้คณะครูแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ และควรรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยความเต็มใจ

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีระดับการปฏิบัติ เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้รับทราบและตัดสินใจร่วมกันก่อนการบันทึกผลการคัดกรองนักเรียนลงในแบบบันทึกการคัดกรองมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน มีอิสระในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ (2560) ระบุว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการบริหารแบบประชาธิปไตยที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร โดยรูปแบบการบริหารในปัจจุบัน ได้แก่ การปรึกษาหารือกลุ่มคุณภาพ ระบบข้อเสนอแนะ และระบบส่งเสริมให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งเป็นลักษณะเน้นการกระจายอำนาจให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนในการตัดสินใจ มีความรู้ ความเข้าใจ และมีการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจเป็นการให้ความสำคัญกับสมาชิกในการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมในผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผลแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร

2. การหาแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานมีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานล่วงหน้าว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของงานระบบการดูแลช่วยเหลือเรียนนั้นจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แก้วดี ศรีอารยชาติ (2563) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดตัวชี้วัด ทิศทาง เป้าหมายของการดำเนินงาน ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการทำงานตรงกันและชัดเจน ให้การ

ยอมรับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน และทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดีต่อการทำงานเป็นทีมของครูที่มีคุณภาพในการทำงานสูงขึ้น

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกขั้นตอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันคิดหาวิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ย่อมทำให้การตัดสินใจมีความถูกต้อง เหมาะสม และเกิดความพึงพอใจต่อทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมคิด ตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหาและแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมให้พูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วดี ศรีอารยชาติ (2563 : 146) ศึกษา อิทธิพลของการทำงานเป็นทีมของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดตัวชี้วัด ทิศทางเป้าหมายของการดำเนินงาน ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการทำงานตรงกัน และชัดเจน ให้การยอมรับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นร่วมกัน และทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดีต่อการทำงานเป็นทีมของครูที่มีคุณภาพในการทำงานสูงขึ้น ทำให้ครูทุกคนมีความไว้วางใจในการทำงานซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน

2.3 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ควรให้โอกาสผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือของตนเองอย่างเต็มที่ สนับสนุนการทำงานด้วยความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายกำหนดรูปแบบในการจัดกิจกรรมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถตัดสินใจในการดำเนินงานนั้นๆ ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยการมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีและอุทิศตนเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยา หานุกาพ (2564) กล่าวว่า ความอิสระต่อความรับผิดชอบในงานนั้น หมายถึง ความสนใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ถูกควบคุม มีอิสระในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง มีอิสระในการกำหนดวิธีการทำงาน มีอิสระในการกำหนดตารางการทำงาน และมีอิสระในการกำหนดเกณฑ์การทำงาน โดยผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานอย่างเต็มที่ความสามารถ และมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนสนใจทำ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในสอดคล้อง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา เพื่อส่งผลให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อตัวนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความยินดีและรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน อีกทั้งมีส่วนร่วมในสอดคล้อง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา และมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Laverne (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการร่วมมือของโรงเรียนกับชุมชนในการแก้ปัญหาการเรียนกรณีศึกษาองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการแก้ปัญหา พบว่า 1) โรงเรียนกับชุมชนต้องสร้างความร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยต้องเน้นมีการติดต่อสื่อสารร่วมมือระหว่างกลุ่มย่อยอย่างต่อเนื่อง และควรประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับตำรวจสำนักงานคุมความประพฤติและศาล จำเป็นต้องมีตัวแทนระดับผู้นำของกลุ่มย่อย และควรมียุทธวิธีเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและการรู้จักป้องกันตนเองแก่ผู้ปกครองและชุมชนด้วย

2.5 ด้านการไว้วางใจกัน ควรมีความเชื่อมั่นไว้วางใจให้คณะครูปฏิบัติงานที่สำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน และผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะครูแสดงความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความไว้วางใจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อมนุษย์ การดำเนินชีวิตและองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิผลความสำเร็จและผลลัพธ์ต่างๆ มากมาย และยังสื่อได้ว่าความไว้วางใจนั้นเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการร่วมมือต่างๆ ในด้านการสื่อสารของการทำงาน และความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงาน หัวหน้า และองค์กร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นพรดา บุญหล่อวัฒนา (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการเข้าสังคมได้ดี ด้านการประสานงาน ด้านการให้การยอมรับนับถือ ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวิธีการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อหาข้อสรุปว่า

เป็นไปตามแผนที่วางไว้และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการให้ครูประเมินและสรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เนื่องจากครูคือผู้ที่ปฏิบัติงานจริง ทำให้ทราบอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จักรภพ รัตนวรรณ (2566) พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในความปกติใหม่ ของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และภาคี เครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน และสรุปผลรายงานผลการคัดกรองนักเรียนออกเป็นรายบุคคลและรายห้องเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติ การประเมินและปรับปรุง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานและสรุปผลรายงานผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน และสรุปผลรายงานผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ควรจัดอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ควรมีนโยบายส่งเสริมให้งานปกครองจัดให้ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านยาเสพติดที่เหมาะสม และควรส่งเสริม ให้มีการติดตาม นิเทศ รายงาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ตรงประเด็น นำไปสู่การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง
2. จากผลการศึกษาสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา ควรมีนโยบายจัดให้ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและสังเกตการณ์ในการปฏิบัติงานในโครงการ/กิจกรรมการจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น การให้ความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติด ให้ความรู้เรื่องกฎจราจร ท้องก่อนวัยอันควร เป็นต้น ควรจัดทำรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน อาจจัดทำในรูปแบบของรายเดือน เป็นการส่งเสริมให้ครู และบุคลากร ได้ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง และควรมีนโยบายส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ในการคัดกรองด้านสุขภาพ ด้านการเรียนของนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาหรือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างเครือข่ายเชิงพัฒนาระหว่างองค์กร สร้างความตระหนักให้เห็นถึง

ความสำคัญของตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลักดันให้ครูปฏิบัติงานตามแผนหรือนโยบายที่วางไว้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และครูควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพส่งผลสู่ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีความเข้าใจ มีทักษะทางวิชาการที่สูงขึ้น และส่งเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้เกิดประสิทธิผลทางการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษา สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. จากผลการหาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและร่วมตัดสินใจทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน สนับสนุน การทำงานด้วยความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ เปิดโอกาสในการพิจารณาเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วม และแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตัดสินใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในทุกขั้นตอน เพื่อวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ควรให้โอกาสผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สนับสนุน การทำงานด้วยความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การไว้วางใจกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเชื่อมั่นไว้วางใจให้คณะครูปฏิบัติงานที่สำคัญ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายกำหนดรูปแบบในการจัดกิจกรรมในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้อิสระในการปฏิบัติงาน สร้างสรรค์ผลงานโดยไร้ความกดดัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. ยูเรนส์อิมเมจ กรุป.
- แก้วดี ศรีอารยชาติ. (2563). *อิทธิพลของการทำงานเป็นทีมของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จักรภพ รัตนวรรณ. (2566). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในความปกติใหม่ของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไชยา หานุกาพ. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นพธดา บุญหล่อวัฒนา. (2561). *พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินฉา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม The Participative Management. *วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ*, 4(1), 176-186.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปริญวัฒน์ ถมกระจำง. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียนบางละมุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2545) ฉบับที่ 3 (2553) และฉบับที่ 4 (2562)*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2566*. กลุ่มนโยบายและแผน.
- _____. (2567). *ข้อมูลทั่วไปโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2*. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2563). *แนวทางการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2564). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2564*. โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พรึกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Anthony, William, P. (1978). *Participative management*. Addison-Wesley.

Cronbach, L.,J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). Harper & Row.

Laverne, Mc. Coy-Byers. (2000). Coalition Between Schools and Community Agencies for the Contral of Truancy: Identification of Critical Factors Contributing to Coalition Effectiveness. *Dissertation Abstracts International*.